

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

« 23 » 06 2023 р.

Гарант освітньої програми

Наталя СІРЕНКО

« 23 » 06 2023 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАРНІ РОЗРАХУНКИ ТА АНДЕРРАЙТИНГ У СТРАХОВИХ
КОМПАНІЯХ»

Галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
Спеціальність	<u>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Освітньо-професійна програма	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Освітній ступінь	<u>магістр</u>
Семестр	<u>2</u>
Форма здобуття освіти	<u>денна</u>
Викладач	<u>Наталія Шишпанова, канд. екон. наук, доцент, shishpanova@mnau.edu.ua</u>

Розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Протокол № 16 від «15» червня 2023 року.

Завідувачка кафедри

Наталя СІРЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету.

Протокол № 11 від «16» червня 2023 року.

Голова науково-методичної комісії

Юлія ЧЕБАН

Схвалено на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету.

Протокол № 10 від «19» червня 2023 року.

Голова вченої ради

Олександр БІЛЧЕНКО

Миколаїв
2023

1.Призначення навчальної дисципліни	<p>У сучасних умовах розвитку економіки ефективність функціонування суб'єктів господарювання в цілому та страхових і перестрахових компаній зокрема обумовлена тактичними і стратегічними напрямками їх діяльності, обґрунтованістю прийняття управлінських рішень та рівнем узгодженості взаємовідносин суб'єктів страхового і перестрахового ринків в межах існуючого конкурентного середовища.</p> <p>Базовим інструментом забезпечення дієвості зазначених заходів виступає використання системи статистичних і економіко-математичних методів розрахунку тарифних ставок та ідентифікація основних аспектів фінансових взаємовідносин страховика і страхувальника, що вивчає дисципліна «Актuarні розрахунки та андеррайтинг у страхових компаніях».</p>
2.Мета навчальної дисципліни	<p>формування системи фундаментальних знань щодо сутності, побудови та аналізу математичних моделей і методів, що регламентують відносини між страховиками і страхувальниками.</p>
3. Компетентності	<p><i>Інтегральна компетентність.</i> Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ФК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p>

4. Програмні результати навчальної дисципліни	<p>ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>ПРН4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПРН6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.</p> <p>ПРН7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПРН12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.</p>			
5.Опис навчальної дисципліни	Всього годин/кредитів за навчальним планом, з них: - лекції - практичні заняття - самостійна робота	<i>90 год/ 3,0 кред.</i> <i>18 год/ 0,6 кред.</i> <i>18 год/ 0,6 кред.</i> <i>54 год/ 1,8 кред.</i>		
Календарний план*				
№ з/п	Найменування тем	Розподіл навчального часу, годин		
		ЛК	ПЗ	сам. робота
1	Сутність актуарних розрахунків. Тарифна ставка та страхова статистика.	2	2	4
2	Інструментарій актуарних розрахунків.	2	2	4
3	Основи моделювання ризику у страхуванні.	2	2	4
4	Аналіз і управління ризиком у страхуванні.	2	2	4
5	Модель індивідуальних позовів.	2	2	4
6	Модель колективних позовів.	2	2	4
7	Система страхових резервів.	2	2	4
8	Особливості розрахунків страхових тарифів по ризикових видах страхування.	-	-	6
9	Особливості розрахунків страхових тарифів по страхуванню життя.	2	2	4
10	Актуарні розрахунки у майновому страхуванні.	-	-	6
11	Використання актуарних розрахунків у пенсійному страхуванні.	-	-	6
12	Моделі управління ризиком за допомогою перестраховання.	2	2	4

Всього			18	18	54			
*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу								
6. Порядок та критерії оцінювання	<p>Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті, Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті.</p> <p>Оцінювання результатів навчання здійснюється за відповідними формами організації освітнього процесу, а саме: поточний та підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти.</p> <p>Порядок зарахування пропущених занять відбувається у формі усного опитування (при пропусценні лекції) та виконання індивідуального завдання (при пропусценні практичного заняття).</p> <p>Рейтингова оцінка знань. Відрізняється від традиційної більш широким інтервалом балів, які диференційовані відповідно до складності матеріалу, що контролюється його об'ємом, рівнем самостійності освоєння тощо.</p> <p>Форма підсумкового контролю – залік. За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 60 до 100 балів. Оцінювання виконується за бальною методикою ЄКТС.</p>							
Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти								
№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	14	14	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	7	1	2	7	14
			- розв'язування задач	6	1,5	2	9	12
			- контрольна робота	1	3	5	3	5
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова:</i>					
			- опрацювання тем	2	4	5	8	10
- тестування в Moodle	7	1	2	7	14			
- підготовка презентації	1	4	7	4	7			
			Разом				38	62
2	4	4	Аудиторна робота:					
			- усне опитування	1	1	2	1	2
			- розв'язування задач	2	1	2	2	4
			- контрольна робота	1	2	3	2	3
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова:</i>					
			- опрацювання тем	2	4	4	8	8
- тестування в Moodle	5	1	2	5	10			
- підготовка презентації	1	4	5	4	5			
- наукова стаття, тези, сертифікат (0,375 друк. арк.)	1	0	6	0	6			
			Разом			22	38	

Всього по навчальній дисципліні		60	100
Порядок зарахування пропущених занять з дисципліни здійснюється: у формі усного опитування (при пропущенні лекції) та виконання індивідуального завдання (при пропущенні практичного заняття).			
Загальна шкала оцінювання ECTS за результатами курсу			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	A	зараховано	
82 – 89	B		
75 – 81	C		
64 – 74	D		
60 – 63	E		
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	
1 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
7. Політика курсу	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.</p> <p>Комбінація лекцій, практичних занять, самостійної роботи, що розвивають комунікаційні та лідерські навички, а також вміння працювати у команді, консультації із науково-педагогічними працівниками. Поточне опитування, тестовий контроль, презентації, поточний та підсумковий контроль (залік).</p> <p>Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не запізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною та додатковою літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті.</p> <p>У разі запровадження наказом ректора університету змішаної форми навчання, вона відповідно до Положення про змішану форму навчання у Миколаївському національному аграрному університеті реалізується у синхронному режимі (оцінювання поточних результатів навчання може відбуватися у асинхронному режимі) і здійснюється у формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка; контрольні заходи. Основними видами навчальних занять за змішаною формою навчання є: лекція, практичні заняття, консультації та інші.</p> <p>Отримання навчальних матеріалів, спілкування між здобувачем та викладачем під час змішаної форми забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному режимі. Під час змішаної форми використовується:</p> <ul style="list-style-type: none"> - система Moodle (https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2489) – лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукової та творчої роботи, завдання на самостійне опрацювання); - платформа онлайн-занять Zoom – для проведення лекційних та практичних занять, консультацій тощо; - електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів (https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/); - спілкування через електронну пошту (shishpanova@mnau.edu.ua) та телефонний зв'язок. 		

<p>8. Інформаційні джерела</p>	<p>Навчально-методичне забезпечення з дисципліни:</p> <p>1. Сіренко Н. М., Мельник О.І., Шишпанова Н.О. Страховий менеджмент: навч. посіб. Миколаїв: МНАУ, 2020. 180 с.</p> <p>Законодавчо-нормативні акти:</p> <p>1. Про страхування: Закон України від 04.10.2001 р. № 2745-III (зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-14.</p> <p>2. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX (введення в дію відбудеться 01.01.2024) зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text.</p> <p>3. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text.</p> <p>4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 №679-XIV. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#n270.</p> <p>5. Про затвердження Положення про кваліфікаційні вимоги до осіб, які можуть займатись актуарними розрахунками: Постанова Національного банку України від 23.05.2022 №103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-22#Text.</p> <p>Підручники (навчальні посібники), статті:</p> <p>1. Кузьменко О. В., Бойко А. О., Койбічук В. В., Боженко В. В. Актуарні розрахунки : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2019. 225 с.</p> <p>2. Журавка О. С. Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.</p> <p>3. Клепікова О. А. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використання імітаційного моделювання. <i>Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна</i>. Серія «Економічна». 2019. Вип. 96. С. 80-94.</p> <p>4. Колупаєва І. В. Страхування: підручник ; за ред. І. В. Колупаєвої ; Київ. нац. торг.- екон. ун-т, Харків. торг.-екон. ін-т. Харків : Стильна типографія, 2018. 741 с.</p> <p>5. Корват О. В., Мишура Д. В. Моделювання процесу управління страховою діяльністю в страховій компанії. <i>Економічні студії</i>. 2019. Вип. 4(26). С. 83-88.</p> <p>6. Плиса В. Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. К : Каравела, 2019. 512 с.</p> <p>7. Vlasenko O. Peculiarities of management of insurance company services under the influence of the COVID-19 pandemic. <i>Менеджмент</i>. 2020. № 2. С. 128-136.</p> <p>8. Шишпанова Н.О. Напрями активізації інвестиційної діяльності страхових компаній України. <i>Агросвіт</i>. 2019. №21. С. 59-65.</p> <p>9. Шишпанова Н.О., Хоренженко В.В. Взаємозв'язок обсягів страхових платежів страхових компаній України з</p>
---------------------------------------	--

	<p>макроекономічними показниками. <i>Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу</i>. Серія : Економіка та управління. 2020. №1(21). С. 202-209.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні Інтернет-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейська організація страхування та пенсійного забезпечення (ЕІОРА): офіційний вебсайт. URL: https://eiopa.europa.eu. 2. Національний банк України: офіційний вебсайт. URL : https://bank.gov.ua/. 3. Міністерство фінансів України : офіційний вебсайт. URL: http://www.minfin.gov.ua/. 4. Forinsurer : онлайн-журнал про технології страхування, insurtech та fintech: ексклюзивні новини страхового ринку, перестраховання, рейтинги страхових компаній та банків. URL: https://forinsurer.com/.
<p>9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами</p>	<p>Можливість дистанційного навчання через:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систему Moodle (https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2489); - платформу онлайн-занять Zoom – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо; - електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів; - аудіо- та відео повідомлення з лекційним матеріалом, поясненням особливостей завдань та напрямками їх виконання тощо; - спілкування через електронну пошту (shishpanova@mnau.edu.ua) та телефонний зв'язок; - індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни; - наявність пандусу, кнопки виклику, відповідальної особи, яка надасть допомогу; - можливість залучення до освітнього простору куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд зі здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).
<p>10. Доступ до матеріалів навчання</p>	<p>https://moodle.mnau.edu.ua https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-fin/</p>

Силабус навчальної дисципліни розроблено:
канд. екон. наук, доцент

(підпис)

Наталія ШИШПАНОВА